

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 15 listopada 1982 r.

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia budynków oraz mienia w gospodarstwach rolnych.

Na podstawie art. 5 ust. 4 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 72, poz. 357, z 1964 r. Nr 16, poz. 94 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Obowiązkowe ubezpieczenie obejmuje budynki i mienie:

- 1) właścicieli indywidualnych gospodarstw rolnych,
- 2) spółdzielni rolniczych,
- 3) osób fizycznych będących właścicielami działek o powierzchni do 0,5 ha — z zastrzeżeniem § 4 ust. 2.

2. Objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem budynków oraz mienia Państwowy Zakład Ubezpieczeń potwierdza dokumentem ubezpieczenia.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) PZU — rozumie się przez to Państwowy Zakład Ubezpieczeń,

- 2) spółdzielni rolniczej — rozumie się przez to jednostki organizacyjne prowadzące zespołowo gospodarstwo rolne, zrzeszone w Centralnym Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych lub w Krajowym Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych,
- 3) właścicielu — rozumie się przez to również posiadacza, z wyjątkiem posiadacza działki o charakterze deputatowym, spółdzielnię rolniczą oraz zespół rolników indywidualnych zarejestrowany w urzędzie gminy — prowadzących gospodarstwo rolne,
- 4) pracownikowi służby weterynaryjnej — rozumie się przez to lekarza lub technika weterynarii, wykonujących czynności w imieniu zakładu lub kliniki weterynaryjnej,
- 5) naczelniku gminy — rozumie się przez to również inny terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego,
- 6) urzędzie gminy — rozumie się przez to również urząd innego terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego.

§ 3. W rozumieniu rozporządzenia:

- 1) za gospodarstwo rolne uważa się obszar wszystkich gruntów należących do tej samej osoby o ogólnej powierzchni powyżej 0,5 ha wraz z budynkami i mieniem — wykazany w ewidencji urzędu gminy jako gospodarstwo rolne;
- 2) za szkody huraganowe uważa się liczne szkody spowodowane przez gwałtowną wicherę; pojedynczą szkodę uważa się za szkodę huraganową, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono skutki działania gwałtownej wicherury lub też jeżeli rodzaj szkody i jej rozmiary świadczą o działaniu wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24,5 m/s;
- 3) za szkody powodziowe uważa się szkody spowodowane przez:
 - a) zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących i stojących oraz wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych,
 - b) spływ wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych;
- 4) za szkody w uprawach uważa się utratę lub zmniejszenie plonu z powodu zniszczenia lub uszkodzenia przez bezpośrednie działanie powodzi albo opadów gradu;
- 5) za szkody w trawach uważa się spowodowane przez powódź zniszczenie lub całkowitą utratę wartości traw na skutek wygnicia, zmycia darni, zamulenia i zanieczyszczenia substancjami toksycznymi;
- 6) nie uważa się za szkodę (pkt 4 i 5) straty spowodowanej przez choroby i szkodniki, chociażby powódź lub grad obniżyły odporność roślin na ich działanie;
- 7) za budynek uważa się każdą budowlę, umocowaną w ziemi lub na ziemi, posiadającą ściany lub słupy albo filary oraz pokrycie dachowe, z wyjątkiem studni i ogrodzeń.

Rozdział 2

Przedmiot i zakres ubezpieczenia.

§ 4. 1. Przedmiotem ubezpieczenia są:

- 1) budynki, z wyłączeniem:
 - a) opuszczonych przez właściciela,

- b) mających charakter tymczasowy z samego przeznaczenia,
 - c) przeznaczonych na rozbiórkę lub do usunięcia z gruntu, z upływem terminu określonego w ostatecznej decyzji naczelnika gminy lub w umowie,
 - d) budynków przemysłowych i użytkowanych na potrzeby warsztatów rzemieślniczych i usługowych;
- 2) mienie ruchome:
 - a) ziemiopłody zebrane i złożone w budynkach, stogach, kopcach i piwnicach, artykuły żywnościowe oraz pasza dla zwierząt,
 - b) zwierzęta gospodarskie, z wyłączeniem zwierząt futerkowych oraz drobiu w produkcji fermowej,
 - c) inwentarz martwy, materiały budowlane, w tym również materiały użyte w toku prowadzonej budowy budynku oraz inne materiały służące na potrzeby własne gospodarstwa, z wyłączeniem materiałów i maszyn służących do produkcji przemysłowej i rzemieślniczej,
 - d) ruchomości domowe, w tym również należące do osób mieszkających z właścicielem i prowadzących z nim wspólne gospodarstwo domowe, a w spółdzielniach rolniczych — urządzenia lokali biurowych, przedszkoli, świetlic i klubów;

- 3) uprawy:
 - a) żyto, pszenica, jęczmień, owies i proso — ziarno i słoma,
 - b) gryka i kukurydza — ziarno,
 - c) rośliny pastewne przeznaczone na pasze — ziarno, korzenie, bulwy, zielona masa,
 - d) mieszanki zbóż i roślin pastewnych,
 - e) ziemniaki — bulwy,
 - f) buraki cukrowe — korzenie i liście,
 - g) trawy łąk i pastwisk zaliczone do klas I—IV normy państwowej ustalonej dla siana; obszary łąk i pastwisk, na których siano jest zaliczone do klas I—IV normy państwowej, określa naczelnik gminy.

2. Na działkach o obszarze do 0,5 ha przedmiotem ubezpieczenia są budynki (ust. 1 pkt 1) oraz mienie ruchome właściciela (ust. 1 pkt 2) i ruchomości domowe osób z nim mieszkających i prowadzących wspólne gospodarstwo domowe (ust. 1 pkt 2 lit. d) pod warunkiem jednak, że na działce znajduje się budynek objęty obowiązkowym ubezpieczeniem.

3. Nie są objęte ubezpieczeniem:

- 1) domki kempingowe o powierzchni zabudowy do 30 m² oraz domy letniskowe wybudowane bez zezwolenia naczelnika gminy,
- 2) szklarnie, inspekty, namioty i tunele foliowe,
- 3) wszelkie budowle wzniesione na terenie ogrodów działkowych.

§ 5. 1. PZU odpowiada za szkody powstałe wskutek następujących zdarzeń losowych:

- 1) w budynkach i mieniu ruchomym — pożaru, uderzenia piorunu, powodzi, lawiny, gradu, zapadania i usuwania się ziemi, wszelkiego rodzaju wybuchów, upadku pojazdu powietrznego, porażenia zwierząt gospodarskich prądem elektrycznym oraz huraganu i nadmiernego opadu śniegu; nie uważa się za powstałe wskutek huraganu lub nadmiernego opadu śniegu pojedynczych szkód w pokryciu i konstrukcji dachow-

wej, jeżeli okaze się, że konserwacja tych elementów była zaniedbana albo konstrukcja dachowa budynku nie odpowiadała normom technicznym;

- 2) w uprawach (§ 4 ust. 1 pkt 3 lit. a) — f) — gradobicia i powodzi, a w trawach łąk i pastwisk (§ 4 ust. 1 pkt 3 lit. g) — powodzi.

2. PZU odpowiada ponadto za szkody w ubezpieczonym budynku oraz mieniu ruchomym powstałe wskutek zaginięcia lub kradzieży dokonanej w czasie zdarzeń losowych (ust. 1 pkt 1).

3. Za szkodę w budynku i mieniu ruchomym uważa się utratę lub zmniejszenie ich wartości spowodowane zniszczeniem lub uszkodzeniem, jeżeli bezpośrednią lub pośrednią przyczyną było zdarzenie wymienione w ust. 1 pkt 1.

§ 6. 1. W województwach, w których w drodze uchwały wojewódzkiej rady narodowej wprowadzono obowiązkowe ubezpieczenie zwierząt od padnięcia i dobiecia z konieczności, przedmiotem ubezpieczenia są:

- 1) bydło i konie w wieku od 6 miesięcy, stanowiące własność osób fizycznych,
- 2) trzoda chlewna o wadze co najmniej 15 kg:
 - a) w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
 - b) osób fizycznych na działkach o obszarze do 0,5 ha, jeżeli jest sprzedawana w uspołecznionych punktach skupu.

— chyba że uchwała wojewódzkiej rady narodowej dotyczy tylko niektórych zwierząt wymienionych w pkt 1 i 2.

2. Bydło i konie w województwie ubezpieczone są według jednolitej wartości normowej wynoszącej 100% dla bydła i 150% dla koni przeciętnej wartości rzeźnej wynikającej ze skupu bydła rzeźnego w tym województwie, chyba że w podjętej uchwałce wojewódzkiej rady narodowej zostały określone wartości normowe w innej wysokości. Przeciętną wartość rzeźną ustala PZU w porozumieniu z terenowym organem administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, na podstawie danych skupu uspołecznionego.

3. W ramach ubezpieczenia zwierząt, o których mowa w ust. 1, PZU odpowiada za szkody powstałe wskutek padnięcia lub dobiecia ich z konieczności z powodu choroby albo wypadku. Za chorobę zwierzęcia uważa się również komplikacje powstałe w wyniku ciąży, porodu lub zabiegu przeprowadzonego przez pracownika służby weterynaryjnej.

4. Uważa się, że dobiecie z konieczności nastąpiło, gdy pracownik służby weterynaryjnej stwierdził na piśmie, że:

- 1) nie ma widoków na wyleczenie zwierzęcia i istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zwierzę wskutek choroby padnie w ciągu najbliższych 6 tygodni,
- 2) koń utracił całkowicie przydatność użytkową wskutek wypadku lub nieuleczalnej choroby,
- 3) agresywność zwierzęcia zagraża zdrowiu lub życiu obsługujących ludzi,
- 4) dobiecie zwierzęcia w następstwie wypadku było konieczne w celu uratowania jego wartości rzeźnej (mięsa) lub skrócenia cierpień; w razie niemożności wezwania lub przybycia pracownika służby weterynaryjnej, oświadczenie stwierdzające konieczność dobiecia mogą złożyć na piśmie dwaj miejscowi rolnicy.

5. Obowiązkowym ubezpieczeniem mogą być również objęte:

- 1) pełne koszty leczenia i koszty sekcji padłego zwierzęcia,
 - 2) trzoda chlewna o wadze zwierzęcia co najmniej 20 kg,
- jeżeli zostanie to przewidziane w uchwale wojewódzkiej rady narodowej.

Rozdział 3

Ewidencja gospodarstw rolnych i budynków.

§ 7. 1. PZU prowadzi ewidencję gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem wartości budynków o powierzchni ponad 20 m², oraz ewidencję budynków na działkach do 0,5 ha. Ewidencję gruntów w gospodarstwach rolnych prowadzi się w hektarach fizycznych oraz przeliczeniowych według zasad określonych przez Ministra Finansów.

2. Wartość budynków należących do osób fizycznych ustala PZU według cennika opracowanego przy współudziale wyspecjalizowanych w zakresie budownictwa jednostek gospodarki uspołecznionej.

3. Wartość mienia ruchomego na działkach do 0,5 ha ustala się w wysokości 1/3 wartości znajdujących się na tej działce budynków, nie mniejszej jednak niż równowartość 120 q żyta, a jeżeli na działce znajduje się tylko budynek gospodarczy — nie mniejszej niż równowartość 20 q żyta.

4. Jeżeli wartość budynku jest wyższa lub niższa co najmniej o 10% od wartości ustalonej zgodnie z przepisem ust. 2, a wartość mienia ruchomego na działkach do 0,5 ha jest wyższa lub niższa od wartości ustalonej zgodnie z przepisem ust. 3 — właściciel może żądać ponownego ustalenia tych wartości w drodze szczegółowego szacunku.

5. Naczelnik gminy przesyła każdorazowo PZU kopię decyzji w sprawie rozbiórki lub usunięcia budynku oraz zawiadamia o zmianach w ewidencji gospodarstw rolnych.

§ 8. 1. PZU prowadzi ewidencję należących do osób fizycznych bydła i koni, których wiek w dniu ich rejestracji wynosi co najmniej rok.

2. PZU przeprowadza okresowo rejestrację bydła i koni przy współudziale naczelników gmin.

§ 9. 1. Wartość budynków spółdzielni rolniczej przyjmuje się według bilansu spółdzielni, sporządzonego na koniec roku poprzedzającego rok ubezpieczenia. Dla budynków nowych lub nabytych do czasu sporządzenia bilansu przyjmuje się wartość wykazaną w księdze inwentarzowej.

2. Jeżeli wartość budynków wykazana w bilansie odbiega od wartości rzeczywistej co najmniej o 10%, spółdzielnia rolnicza urealnia tę wartość.

3. Wartość mienia, z wyjątkiem upraw i ziemioplodów, spółdzielnia rolnicza ustala według zasad określonych w ust. 1 i 2.

4. Spółdzielnia rolnicza przesyła PZU w ciągu 14 dni od dnia wpisania jej do rejestru spółdzielni i ich związków następujące dane: obszar użytków rolnych według klas gleby, obszar i wartość poszczególnych upraw, w tym również, upraw na działkach zamiennych członków spółdzielni, wartość inwentarza żywego, liczbę i wartość budynków, inwentarza martwego, urządzeń biurowych i innych.

5. Dane, o których mowa w ust. 1—4, spółdzielnia rolnicza aktualizuje według stanu inwentarzowego na dzień 31 grudnia roku ubiegłego, zawiadamiając o tym PZU do dnia 31 marca każdego roku.

6. Uprawy na działkach zamiennych na wniosek zarządu spółdzielni rolniczej są objęte ubezpieczeniem łącznie z plonami na gruntach tej spółdzielni.

§ 10. Wartość mienia ruchomego i upraw w gospodarstwach osób fizycznych uwzględnia się w celu wyznaczenia składki według odrębnych przepisów.

Rozdział 4

Początek i koniec odpowiedzialności.

§ 11. Odpowiedzialność PZU rozpoczyna się:

- 1) w ubezpieczeniu budynków — z dniem pokrycia budynku dachem, z tym że odpowiedzialność za budynki niemieszkalne, które nie wchodzi w skład gospodarstwa rolnego, oraz za domy letniskowe — z dniem zgłoszenia ich przez właściciela do PZU;
- 2) w ubezpieczeniu mienia ruchomego:
 - a) w indywidualnych gospodarstwach rolnych — z dniem objęcia gospodarstwa rolnego ewidencją w urzędzie gminy,
 - b) na działkach o obszarze do 0,5 ha — według zasad określonych w pkt 1, z tym że co do materiałów budowlanych — z dniem zgłoszenia do PZU rozpoczęcia budowy budynku;
- 3) w ubezpieczeniu upraw — z dniem objęcia gospodarstwa rolnego ewidencją w urzędzie gminy, z tym że:
 - a) co do szkód powodziowych — od wysiewu nasion lub wysadzenia roślin (buiw) do gruntu,
 - b) co do szkód gradowych — od wzejścia roślin,
 - c) co do traw łąk i pastwisk — od dnia 15 kwietnia;
- 4) w ubezpieczeniu zwierząt gospodarskich od padnięcia lub dobiecia z konieczności wskutek choroby lub wypadku — z dniem osiągnięcia wieku lub wagi zwierzęcia, określonych w § 6 ust. 1 i 5;
- 5) za szkody w budynkach, mieniu ruchomym i uprawach spółdzielni rolniczych — z dniem wpisania spółdzielni do rejestru spółdzielni i ich związków, z uwzględnieniem pkt 1 i 3.

§ 12. 1. Odpowiedzialność PZU kończy się:

- 1) w ubezpieczeniu budynków — z dniem przejścia budynku do kategorii nie podlegających ubezpieczeniu,
- 2) w ubezpieczeniu mienia ruchomego:
 - a) w indywidualnych gospodarstwach rolnych — z dniem wyłączenia gospodarstwa rolnego z ewidencji w urzędzie gminy, z tym że odpowiedzialność co do mienia ruchomego rolnika, który przekazał swoje gospodarstwo wraz z budynkiem mieszkalnym za rentę lub emeryturę, trwa do końca następnego roku kalendarzowego, pod warunkiem że do dnia szkody w budynku tym zamieszkiwał,
 - b) na działkach o obszarze do 0,5 ha — według zasad określonych w pkt 1;
- 3) w ubezpieczeniu zwierząt gospodarskich od padnięcia lub dobiecia z konieczności, jak również co do poszczególnych składników mienia ruchomego — z dniem ich wyzbycia się,
- 4) w ubezpieczeniu upraw — z dniem złożenia plonu w budynkach, stertach, stogach, kopcach i piwnicach, a co do traw łąk i pastwisk — z dniem 15 października,

5) w ubezpieczeniu mienia spółdzielni rolniczych — z dniem likwidacji spółdzielni.

2. Odpowiedzialnością PZU nie są objęte skutki szkód w latach następnym.

Rozdział 5

Zasady ustalania szkód oraz wypłaty odszkodowań.

§ 13. 1. PZU dokonuje ustalenia wysokości szkody w ciągu 14 dni od otrzymania zawiadomienia o jej powstaniu.

2. Ustalenia, których dokonuje się w miejscu powstania szkody, wymagają obecności właściciela oraz świadków, z tym że nieobecność zawiadomionego właściciela nie wstrzymuje oszacowania szkody.

§ 14. 1. Wysokość szkody w budynku ustala się według cennika określonego w § 7 ust. 2, z uwzględnieniem stopnia zużycia (amortyzacji).

2. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej określa normy amortyzacji budynków.

3. Przy likwidacji szkód w budynkach spółdzielni rolniczych stopień zużycia budynku określa się w wysokości przyjętej w bilansie spółdzielni.

§ 15. 1. Przy obliczaniu odszkodowania za budynek nie uwzględnia się amortyzacji, jeżeli nie przekracza ona 10% jego wartości, a przy szkodach huraganowych i powodziowych — 40% jego wartości.

2. Jeżeli po powstaniu szkody została dokonana naprawa, odbudowa lub budowa innego budynku, PZU dopłaci kwotę amortyzacji, potrąconą przy likwidacji szkody, nie więcej jednak niż 40% wartości uszkodzonego budynku (§ 7 ust. 2 i 4 oraz § 9 ust. 1 i 2), z tym że w razie budowy innego budynku łączna wysokość odszkodowania nie może przewyższać jego wartości.

§ 16. 1. Wysokość szkody w ubezpieczonym mieniu ruchomym ustala się według następujących zasad:

1) w ziemiopłodach:

- a) według obowiązujących podstawowych cen skupu, bez dopłat, premii kontraktacyjnych i potrąceń, a jeżeli obowiązują ceny zróżnicowane w zależności od klas ustalonych w cennikach skupu — według przeciętnej ceny wszystkich klas; dla nizej wymienionych ziemiopłodów przyjmuje się wartość 1 q w określonym procencie wartości 1 q żyta:

— ziemniaków	— 35%
— buraków pastewnych i innych okopowych pastewnych	— 20%
— siana traw	— 35%
— siana roślin motylkowych	— 40%
— zielonek i kiszzonek	— 15%
— słomy o przydatności paszowej, z wyjątkiem słomy prosa	— 25%
— słomy na ściótkę	— 10%
- b) w słomie prosa — w wysokości 15% wartości ziarna,
- c) w części nadziemnej buraków cukrowych — w wysokości 25% wartości korzeni,
- d) w części nadziemnej roślin okopowych uprawianych na paszę, z wyjątkiem ziemniaków — w wysokości 20% wartości korzeni;

2) w inwentarzu żywym:

a) w bydłach i koniach w wieku od 6 miesięcy — według zasad ustalonych w obowiązkowym ubezpieczeniu tych zwierząt od padnięcia i dobiecia z konieczności,

b) w pozostałym inwentarzu żywym — według obowiązujących cen, wieku i wagi zwierzęcia,

— z tym że w odniesieniu do bydła i koni oraz trzody chlewnej uznanych za zwierzęta zarodowe uwzględnia się przepis § 24;

3) w inwentarzu martwym, ruchomościach domowych, materiałach budowlanych, w tym również materiałach użytych w toku prowadzonej budowy budynku oraz innych materiałach służących na potrzeby własne gospodarstwa — według urzędowych cen detalicznych, a dla tych przedmiotów, dla których nie ustalono cen urzędowych — według regulowanych cen detalicznych; dla pozostałych przedmiotów — według cen udowodnionych rachunkiem lub szacunku PZU, z uwzględnieniem cen rynkowych.

2. Wysokość szkody w mieniu ruchomym na działkach do 0,5 ha ustala się według zasad określonych w ust. 1, jednakże odszkodowanie wypłaca się w granicach wartości tego mienia (§ 7 ust. 3 i 4).

§ 17. 1. Przy ustalaniu wysokości szkód w maszynach i narzędziach rolniczych, sprzęcie rolniczym, ruchomościach domowych i innym inwentarzu martwym — przyjmuje się przeciętny stopień zużycia w wysokości 20%.

2. Jeżeli jednak wartość przedmiotu w stanie nowym przekracza równowartość 30 q żyta, stopień zużycia przyjmuje się zależnie od okresu użytkowania przedmiotu liczonego od daty jego produkcji, z tym że nie może on być wyższy niż 70%.

§ 18. Jeżeli szkoda w budynku albo w mieniu ruchomym powstała z winy nieumyślnej właściciela, jego małżonka lub pełnoletnich dzieci pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, odszkodowanie ustala się w wysokości 80% szkody, z uwzględnieniem § 15.

§ 19. Wysokość szkody w ubezpieczonym mieniu ruchomym, stanowiącym własność spółdzielni rolniczych, ustala się:

1) w ziemiopłodach — według zasad określonych w § 16 ust. 1 pkt 1;

2) w inwentarzu żywym — według cen przyjętych w księgach inwentarzowych spółdzielni, a w razie ich braku — według zasad określonych w § 16 ust. 1 pkt 2;

3) w maszynach i narzędziach rolniczych, sprzęcie rolniczym oraz w materiałach budowlanych, w tym również użytych do budowy budynku — według wartości przyjętych do ubezpieczenia (§ 9), a w innym inwentarzu martwym i materiałach służących na potrzeby własne gospodarstwa, nie ujętych w księgach inwentarzowych — według zasad określonych w § 16 ust. 1 pkt 3;

4) w urządzeniach lokali biurowych, przedszkoli, świetlic i klubów — według wartości przyjętych do ubezpieczenia (§ 9), a w razie ich braku — według zasad określonych w § 16 ust. 1 pkt 3.

§ 20. 1. Przy obliczaniu wysokości szkody uwzględnia się wartość nadających się do użytku pozostałości budynku lub mienia.

2. PZU pokrywa niezbędne koszty uprzątnięcia miejsca szkody w budynkach i mieniu ruchomym, w granicach nie przekraczających równowartości 5 q żyta.

§ 21. 1. Wysokość szkody w uprawach ustala się, przyjmując za podstawę:

1) powierzchnię, na której uprawa została uszkodzona lub zniszczona,

2) przeciętną wydajność uprawy z 1 ha z 3 ostatnich lat w danej miejscowości, a w razie niemożności ustalenia takiej wydajności — przeciętną wydajność w gminie z 3 ostatnich lat; wydajność uprawy z 1 ha ustala naczelnik gminy na podstawie danych statystycznych; jeśli chodzi o spółdzielnię rolniczą, przeciętną wydajność uprawy z 1 ha z 3 ostatnich lat przyjmuje się w wysokości wynikającej z zapisów w ewidencji księgowej,

3) określony w procentach stopień zmniejszenia plonów uszkodzonej uprawy, z wyjątkiem traw łąk,

4) cenę jednostkową plonu, z uwzględnieniem § 16 ust. 1 pkt 1.

2. Wysokość szkód całkowitych w uprawach, z wyjątkiem łąk i pastwisk, ustala się w procentach wartości plonów (ust. 1 pkt 1, 2 i 4) w zależności od okresu powstania szkody, a mianowicie:

1) przed dniem 15 kwietnia — 25%,

2) w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 20 maja — 40%,

3) w okresie od dnia 21 maja do dnia 10 czerwca — 60%,

4) po dniu 10 czerwca — 85%.

3. Wysokość szkód w trawach łąk (§ 3 pkt 5) ustala się w procentach całorocznej wartości uprawy (ust. 1 pkt 1, 2 i 4) w zależności od czasu powstania szkody, przyjmując:

1) za pierwszy pokos — 60%,

2) za drugi pokos — 30%,

3) za trzeci pokos (odrost) — 10%.

4. Jeżeli powódź zniszczyła trawę nie zebraną po upływie 15 do 30 dni od jej przekwitnienia, PZU wypłaca odszkodowanie w wysokości 75% kwoty obliczonej w sposób określony w ust. 1—3, a po tym okresie — 30% tej kwoty.

5. Jeżeli nie został zachowany określony przez naczelnika gminy termin sprzętu siana na obszarach między korytem wody płynącej a wałami przeciwpowodziowymi oraz na obszarach zbiorników retencyjnych lub łąk nawadnianych po pierwszym lub drugim zbiorze siana, PZU może odmówić wypłaty odszkodowania.

§ 22. 1. Wysokość szkody w bydłach i koniach, padłych lub dobitych z konieczności, których mięso zostało uznane za niezdatne do spożycia, ustala się w procentach normowej wartości, a mianowicie:

1) za bydło	dobite lub padłe w trakcie leczenia	padłe nie leczone
-------------	-------------------------------------	-------------------

a) w wieku od 1/2 roku do 1 roku	40%	30%
----------------------------------	-----	-----

b) w wieku powyżej 1 roku do 1 1/2 roku	60%	50%
---	-----	-----

c) w wieku powyżej 1½ roku do 2 lat	80%	70%
d) w wieku powyżej 2 lat do 11 lat	100%	90%
e) w wieku powyżej 11 lat	80%	60%
2) za konie		
a) w wieku od ½ roku do 1 roku	40%	30%
b) w wieku powyżej 1 roku do 2 lat	80%	70%
c) w wieku powyżej 2 lat do 3 lat	100%	90%
d) w wieku powyżej 3 lat do 11 lat	120%	110%
e) w wieku powyżej 11 lat do 13 lat	100%	90%
f) w wieku powyżej 13 lat do 15 lat	80%	70%
g) w wieku powyżej 15 lat do 17 lat	70%	50%
h) w wieku powyżej 17 lat	40%	30%

2. Przy ustalaniu wysokości szkody w bydłach i koniach o złym stanie odżywienia przyjmuje się 25% normowej wartości.

3. Przy ustalaniu wysokości szkody w trzodzie chlewnej padłej lub dobitej z konieczności, której mięso uznane zostało za niezdatne do spożycia, przyjmuje się 70% wartości rzeźnej zwierzęcia, z uwzględnieniem jego wagi stwierdzonej podczas leczenia, sekcji albo przy odbiorze pozostałości po szkodziu oraz przeciętnej ceny trzody chlewnej mięsno-słoninowej lub bekonowej według obowiązującego cennika nie zakontraktowanych zwierząt rzeźnych.

§ 23. 1. Za zwierzęta skierowane do uboju z konieczności, z których mięso uznane zostało za zdatne do spożycia, przysługuje odszkodowanie w procencie kwoty uzyskanej ze sprzedaży, a mianowicie:

Rodzaj zwierzęcia	W razie uznania mięsa za	
	pełnowartościowe	mniej wartościowe lub warunkowo zdatne do spożycia
konie	50%	—
bydło	50%	60%
trzoda chlewna	10%	15%

Odszkodowanie to łącznie z kwotą uzyskaną ze sprzedaży nie może być niższe niż za taką samą sztukę padłą.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje, jeżeli właściciel nie przedstawi rachunku z uspołecznionego punktu skupu za sprzedane zwierzę skierowane do uboju z konieczności, którego mięso uznane zostało za zdatne do spożycia.

3. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania nie dokonuje się połączeń z tytułu sprzedaży zwierzęcia padłego oraz dobitego z konieczności, którego mięso uznane zostało za niezdatne do spożycia.

§ 24. W razie szkody w zwierzętach zarodkowych odszkodowanie obliczone według § 22 ust. 1 i 3 oraz § 23 ust. 1 zwiększa się:

- 1) w bydłach i koniach — o 40%,
- 2) w trzodzie chlewnej, zależnie od wagi, a mianowicie:

do 50 kg	o 75%
powyżej 50 kg do 100 kg	o 65%
powyżej 100 kg do 150 kg	o 50%
powyżej 150 kg do 200 kg	o 25%
powyżej 200 kg	o 10%

§ 25. PZU zwraca poniesione koszty leczenia padłych lub dobitych z konieczności zwierząt według rachunków wystawionych przez pracowników służby weterynaryjnej — w granicach równowartości 1 q żyta dla bydła i koni oraz 0,5 q żyta dla trzody chlewnej (§ 16 ust. 1 pkt 2), a także w pełnej wysokości poniesione koszty operacyjnego usuwania obcego ciała u bydła i operacyjnego leczenia morzyska u koni.

§ 26. W razie szkody spowodowanej chorobą zaraźliwą objętą przepisami o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych, za którą to szkodę przyznana została pomoc pieniężna ze środków przeznaczonych na zwalczanie tych chorób, PZU wypłaca odszkodowanie w wysokości różnicy między wartością szacunkową ustaloną według zasad określonych przepisami o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych a wysokością pomocy pieniężnej przyznanej z budżetu Państwa. Różnica ta nie może przekroczyć kwoty odszkodowania obliczonego według § 22—25.

§ 27. 1. Właścicielowi konia sprzedanego na rzeź w uspołecznionym punkcie skupu, poza ubojem z konieczności, w tym również sprzedanego na rzeź z powodu starości — przysługuje z PZU dopłata w wysokości różnicy między kwotą stanowiącą 40% wartości normowej a połową kwoty uzyskanej ze sprzedaży zwierzęcia.

2. Za konie padłe wskutek starości odszkodowanie nie przysługuje.

§ 28. 1. Do ustalenia wysokości szkody w budynkach (§ 14 i 15), mieniu ruchomym (§ 16 i 17), trzodzie chlewnej (§ 22 ust. 3) i uprawach (§ 21) mają zastosowanie ceny obowiązujące w dniu powstania szkody.

2. W razie ogólnej podwyżki cen PZU od dnia podwyżki zwiększa odpowiednio:

- 1) wartości budynków i wartości normowe zwierząt,
- 2) składkę za obowiązkowe ubezpieczenie oraz wysokość odszkodowań.

§ 29. PZU nie odpowiada za szkody:

- 1) spowodowane unyśnieniem przez właściciela, jego małżonka lub pełnoletnie dzieci pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym; w razie unyśnienia spowodowanego szkody przez członka spółdzielni rolniczej, odszkodowanie nie przysługuje tylko w odniesieniu do szkód poniesionych przez sprawcę szkody,
- 2) spowodowane zapadaniem lub usuwaniem się ziemi, jeżeli jest ono wynikiem działalności ludzkiej, a w szczególności wykopami ziemnymi, eksploatacją bogactw mineralnych itp.,
- 3) powstałe wskutek zalania terenów, jakie nastąpiło w związku z wadliwym działaniem lub uszkodzeniem urządzeń odwadniających, wodociągowych, basenów i innych podobnych urządzeń — z winy poszkodowanego właściciela gospodarstwa,
- 4) powstałe w pojazdach samochodowych, z wyjątkiem ciągników rolniczych nie objętych ubezpieczeniem autocasco,

- 5) powstałe w pieniądzech i innych środkach płatniczych, dziełach sztuki, biżuterii, wyrobach z platyny, złota i srebra, zbiorach filatelistycznych, numizmatycznych i innych, wszelkiego rodzaju dokumentach oraz napojach alkoholowych,
- 6) powstałe w plonach roślin przemysłowych w czasie suszenia nad otwartym ogniem lub w suszarniach ognowych albo w czasie roszczenia lnu i moczenia konopi,
- 7) jeżeli z winy właściciela budynku lub mienia niemożliwe jest ustalenie przyczyny lub rozmiaru szkody,
- 8) jeżeli spowodowany gradobiciem i powodzią stopień zniszczenia plonu uszkodzonej uprawy nie przekracza 10% na danym polu; jeżeli jednak na części pola powstała szkoda całkowita na powierzchni przekraczającej 10 arów, PZU odpowiada za tę szkodę,
- 9) powstałe z powodu chorób zaraźliwych objętych przepisami o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych, za które nie przyznano właścicielowi pomocy pieniężnej ze środków przeznaczonych na zwalczanie tych chorób,
- 10) w bydłe, powstałe z powodu gruźlicy nie ujawnionej u żywego zwierzęcia, jeżeli bydło to nie było poddane badaniom bakteriologicznym,
- 11) spowodowane przez zdarzenie objęte innym obowiązkowym ubezpieczeniem,
- 12) powstałe wskutek zdarzeń wojennych, jak również wskutek trzęsienia ziemi,
- 13) gdy wysokość szkody w budynkach i mieniu ruchomym lub w jednym z tych składników należących do tego samego właściciela nie przekracza równowartości 2 q żyta,
- 14) jeżeli właściciel zwierzęcia nie posiadający gospodarstwa rolnego w ciągu 14 dni od ogłoszenia terminu zakończenia rejestracji zwierząt w danej miejscowości nie zawiadomił PZU o pominięciu posiadanych zwierząt podczas tej rejestracji.

§ 30. 1. Jeżeli przepisy rozporządzenia nie stanowią inaczej, odszkodowanie wypłaca się w wysokości ustalonej szkody.

2. PZU wypłaca odszkodowanie w ciągu 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.

3. Jeżeli w terminie określonym w ust. 2 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od wyjaśnienia tych okoliczności. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU wypłaca w terminie ustalonym w ust. 2.

4. PZU może wstrzymać wypłatę odszkodowania do czasu zakończenia postępowania karnego prawomocnym orzeczeniem, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że szkoda została spowodowana przestępstwem popełnionym przez właściciela, jego małżonka lub pełnoletnie dzieci pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 31. 1. Odszkodowanie za budynek wypłaca się wyłącznie właścicielowi. Jeżeli miejsce pobytu właściciela budynku jest nieznane albo jeżeli stale przebywa on za granicą, odszkodowanie wypłaca się posiadaczowi zależnemu, który podjął odbudowę zniszczonego lub remont uszkodzonego budynku tego właściciela.

2. Za szkodę powstałą w budynku należącym do spadku wypłaca się odszkodowanie temu spadkobiercy,

który spełnia warunki do dziedziczenia. Jeżeli jest kilku uprawnionych spadkobierców, odszkodowanie wypłaca się temu, który przystąpił do odbudowy lub naprawy zniszczonego lub uszkodzonego budynku, za który przysługuje odszkodowanie; w razie braku takiego spadkobiercy odszkodowanie wypłaca się uprawnionym spadkobiercom.

§ 32. Jeżeli po wypłacie odszkodowania zostanie ujawniona okoliczność, która na mocy przepisów rozporządzenia pozbawia właściciela prawa do odszkodowania, PZU może żądać zwrotu wypłaconej sumy odszkodowania wraz z kosztami oszacowania szkody.

§ 33. 1. Z dniem wypłaty odszkodowania roszczenia właściciela przeciwko osobom odpowiedzialnym za szkodę z mocy prawa przechodzą na PZU do wysokości wypłaconego odszkodowania.

2. Nie przechodzą na PZU roszczenia przeciwko osobom, z którymi właściciel pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za które ponosi odpowiedzialność, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.

3. Jeżeli szkoda została spowodowana nieumyślnie, PZU może w uzasadnionych społecznie lub gospodarczo wypadkach ograniczyć roszczenie do sprawcy szkody lub odstąpić od dochodzenia roszczenia.

4. Jeżeli właściciel bez zgody PZU zrzekł się roszczenia do osób trzecich z tytułu poniesionej straty, PZU jest wolny od obowiązku wypłaty odszkodowania.

Rozdział 6

Obowiązki właściciela i skutki ich niedopełnienia.

§ 34. Właściciel budynku oraz mienia, objętych obowiązkowym ubezpieczeniem, jest obowiązany:

- 1) opłacać składki za to ubezpieczenie według stawek określonych odrębnymi przepisami,
- 2) zawiadomić PZU o:
 - a) powstaniu gospodarstwa rolnego lub założeniu spółdzielni rolniczej i zmianie obszaru użytków rolnych;
 - b) wzniesieniu budynku, podając na formularzu PZU w ciągu 3 miesięcy od dnia wybudowania jego wymiary, rodzaj materiału użytego do budowy ścian i pokrycia dachu oraz wartość kosztorysową,
 - c) przebudowie, kapitalnym remoncie lub zmianie pokrycia budynku, z uwzględnieniem wymagań określonych pod lit. b),
 - d) rozbiórce, zbyciu lub przejściu budynku do kategorii budynków nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu,
- 3) ułatwić PZU ustalenie wartości budynków, mienia ruchomego, upraw oraz stanu zwierząt gospodarskich,
- 4) zawiadomić PZU w ciągu miesiąca od dnia otrzymania dokumentu ubezpieczenia, jeżeli dokument ten:
 - a) nie obejmuje wszystkich należących do niego budynków,
 - b) wykazuje obszar gospodarstwa niezgodny ze stanem faktycznym,
 - c) nie obejmuje wszystkich zwierząt gospodarskich podlegających rejestracji w dniu jej przeprowadzenia,
- 5) stosować się do przepisów przeciwpożarowych i innych, mających na celu zapobieganie powstaniu szkody.

§ 35. 1. W razie powstania szkody właściciel jest obowiązany:

- 1) w miarę możliwości zapobiec powiększeniu się szkody,
- 2) zawiadomić PZU najpóźniej w ciągu 4 dni o powstałej szkodzie lub otrzymaniu wiadomości o szkodzie,
- 3) ułatwić PZU prowadzenie czynności niezbędnych do ustalenia rozmiarów i przyczyny szkody,
- 4) dostarczyć niezbędne dowody oraz udzielić potrzebnych wyjaśnień.

2. Zawiadomienie o szkodzie może być dokonane przez poszkodowanych indywidualnie lub zbiorowo. W zawiadomieniu podaje się imię i nazwisko poszkodowanego, przyczynę szkody, rodzaj i obszar uszkodzonych upraw, uszkodzone elementy poszczególnych budowli, rodzaj uszkodzonych rzeczy itp.

3. W razie kradzieży pozostałości z budynku lub mienia ruchomego, które uległy szkodzie, właściciel jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić o tym organy Milicji Obywatelskiej.

4. Do czasu dokonania przez PZU oględzin nie wolno bez zezwolenia PZU zmieniać stanu spowodowanego przez szkodę w budynkach, mieniu ruchomym i uprawach, chyba że zmiana leży w interesie gospodarczym lub jest niezbędna do zapobieżenia powiększeniu się szkody.

5. PZU nie może powoływać się na przepis ust. 4, jeżeli w ciągu 14 dni od otrzymania zawiadomienia o szkodzie nie dokonał oględzin.

§ 36. Właściciel upraw jest obowiązany:

- 1) dokonać sprzętu we właściwym czasie,
- 2) podać w zawiadomieniu o szkodzie, że w związku ze znaczną szkodą zamierza zebrać uprawy przed ich dojrzaniem albo zorać uszkodzone pole lub jego część.

§ 37. Właściciel zwierząt gospodarskich jest obowiązany:

- 1) przestrzegać podstawowych zasad pielęgnacji, żywienia i użytkowania zwierząt,
- 2) stosować się do przepisów w sprawie zwalczania zaraźliwych chorób zwierzęcych oraz niezwłocznie zgłaszać takie przypadki do najbliższego zakładu weterynaryjnego albo do urzędu gminy lub sołtysa, a w razie wypadku lub choroby zwierzęcia — wezwać niezwłocznie pracownika służby weterynaryjnej i zastosować się do jego zaleceń,
- 3) w razie dobitcia zwierzęcia — poddać mięso badaniu przez osobę uprawnioną,

4) w razie padnięcia zwierzęcia — niezwłocznie zawiadomić o tym pracownika służby weterynaryjnej, który ustali przyczynę padnięcia,

5) w ciągu 7 dni od dnia powstania szkody dostarczyć PZU:

- a) zgłoszenie szkody na formularzu PZU, poświadczone przez sołtysa,
- b) opinię pracownika służby weterynaryjnej na formularzu PZU co do leczenia i wyniku dokonanej sekcji zwierzęcia oraz poubojowego badania mięsa,
- c) rachunek wydany przez jednostkę uspołecznioną za zakupione od poszkodowanego mięso i skórę, chyba że mięso uznane zostało za niezdatne do spożycia,
- d) rachunki poniesionych kosztów leczenia oraz kosztów sekcji zwierzęcia, wydane przez pracownika służby weterynaryjnej.

§ 38. 1. Jeżeli właściciel budynku, za który odpowiedzialność PZU z tytułu ubezpieczenia rozpoczyna się z dniem pokrycia dachem, nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w § 34 pkt 2 lit. b) — PZU zmniejsza odszkodowanie o 25%.

2. Jeżeli właściciel nie dopełnił obowiązków określonych w § 34 pkt 2 lit. a) i c) oraz pkt 4 lit. a) i b), odpowiedzialność PZU ogranicza się do budynków i obszarów użytków rolnych określonych w dokumencie ubezpieczenia.

3. Jeżeli właściciel umyślnie albo wskutek rażącego niedbalstwa nie dopełnił obowiązków określonych w § 34 pkt 3 i 5, § 35 ust. 1, 3 i 4, § 36 i 37, a niedopełnienie to miało wpływ na rozmiar szkody lub ustalenie wysokości odszkodowania, PZU może je zmniejszyć o 50%, chyba że szczególne względy społeczne lub gospodarcze przemawiają za wypłatą pełnego odszkodowania.

4. W razie niezawiadomienia PZU przez właściciela o pominięciu w dokumencie ubezpieczenia zwierząt gospodarskich podlegających rejestracji w dniu jej przeprowadzenia, PZU może zmniejszyć odszkodowanie o 50%.

Rozdział 7.

Przepisy końcowe.

§ 39. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1974 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń budynków oraz mienia w gospodarstwach rolnych (Dz. U. z 1974 r. Nr 49, poz. 303, z 1975 r. Nr 31, poz. 165 i z 1976 r. Nr 30, poz. 176).

§ 40. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. J. Obodowski